

4-6 YAŞ KUR’AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ AÇISINDAN YETERLİK ALGILARI (ÇANKIRI ÖRNEĞİ)

Zeynep YÜKSEL*

Öz

İlk çocukluk dönemi bireyin hayatında pek çok gelişim görevinin gerçekleştirilmesi açısından kritik bir dönemdir. Okul öncesi eğitimin, çocukların bu dönem gelişim görevlerini yerine getirmesine katkıları yadsınamaz. Okul öncesi din eğitimi ise dini ve ahlaki değerlerin aktarılması hususunda önem ifade etmektedir. Çalışma, okul öncesi din eğitimi veren 4-6 yaş Kur’an Kursu öğretmenlerinin -Çankırı örneğinde- kullandıkları öğretim yöntemleri açısından kendilerini ne düzeyde yeterli hissettiklerini karma araştırma yöntemleriyle tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada Doğan (2019) tarafından geliştirilen ‘4-6 yaş Kur’an Kursu öğretmenlerinin yeterlilik algıları ölçeği’ kullanılmıştır. Çalışmada ölçeğin geçerlik testi yapılmış ve güvenilirlik testi yinelenmiştir. Ölçeğin uygulanması sonucunda öğretmenlerin yeterlik algıları düzeylerinin orta seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gerçekleştirilen mülakatlar sonucunda ise katılımcılar tarafından 4-6 yaş Kur’an kursu projesinin önemine vurgu yapılmış ancak okul öncesi gelişim özellikleri, öğretim ilke ve yöntemleri ve eğitim formasyonu açısından kendilerinin geliştirilmeye ihtiyaçları olduğu ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Okul Öncesi Eğitim, 4-6 Yaş Kur’an Kursu, Diyanet İşleri Başkanlığı, Öğretim Yöntemleri, Yeterlik Algısı.

* Dr. Öğretim Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri

e posta: zeynepyuksel@karatekin.edu.tr ORCID: 0000-0001-7880-156X

Atıf/Cite as: Yüksel, Zeynep. “4-6 Yaş Kur’an Kursu Öğreticilerinin Öğretim Yöntemleri Açısından Yeterlik Algıları (Çankırı Örneği)” *Dini Araştırmalar* 24/60 (Haziran 2021), 147-179, <https://doi.org/10.15745/da.907866>

Perceptions of Qualifications in Terms of Teaching Methods of 4-6 Years of Quran Courses's Instructors (Çankırı Sample)

Abstract

The early childhood period is a vital function and importance in individuals' lives to perform some duties concerning growing and the contribution of the pre-childhood period to child. Also, it is known that religious education in pre-school term contributes children to develop their religious and ethical values. This study was done to examine how much degree instructors working in Qur'an Courses and teaching especially 4-6 ages children feel themselves satisfied or sufficient in the manner of their training methods. Mixing research methods were used during the process of the study. Additionally, the survey model of Doğan, developed in 2019 and named instructional proficiencies of 4-6 ages Quran Courses's instructors, was followed. It was not neglected to test the validation and reliability of surveying scales that were used in this research. In the light of all findings, revealed by our scales, it is understood that the proficiencies of those instructors are intermediate. Moreover, as a result of the interviews, it is seen that projects about the Quran Courses for 4-6 ages group were emphasized by participants even some suggestions regarding that pre-school education teaching skills must be improved, and that teaching and training methods needs to be professionalized in the manner of pedagogical formation were put forward.

Keywords: Religious Education, Pre-School Education, 4-6 Age Course of Quran, Directorate of Religious Affairs, Teaching Methods, Perception of Competence.

Summary

Education is effective and efficient to the extent that it is suitable for the development level and needs of the individual. When evaluated in terms of developmental psychology, some features stand out the pre-school period, as in every developmental period in the life of the individual. In terms of developmental characteristics, the impact of the achievements of the pre-school period on the life of the individual is undeniable. This situation makes pre-school education especially significant. In educational practices, it can be stated that a more effective result will be achieved when planning is made by considering these features. This is also vital in terms of religious education.

Pre-school period is remarkable in terms of religious development characteristics. This situation is one of the important issues to be considered in planning religious education practices and knowing appropriate teaching methods. The religious education in the pre-school period is officially provided as an independent education for children aged 4-6 years within the Directorate of Religious Affairs (DIB). There is a need for research in many aspects of these teaching activities, which are new in planning. It is important to evaluate the adopted teaching methods, program, aims and principles, pedagogical competencies of the instructors, etc., and to determine the strengths of the relevant education and the aspects that need to be reconsidered. Instructive proficiency, on the other hand, is decisive in terms of the effectiveness of the application. Therefore, the research is important in that it deals with instructors' perceptions of efficacy in terms of teaching methods with a mixed research method.

The problem of the research is about the professional, teaching competence perception of the Qur'an course instructors in the 4-6 age group and the level of the instructors' teaching methods and techniques. The aim of the research is to determine the teaching proficiency perceptions of the 4-6 years old Qur'an Course instructors on duty to the Çankırı in the fall semester of the 2020-2021 academic year, to evaluate the 4-6 years old Qur'an Courses in terms of administrative, teaching methods and physical aspects for instructors.

The research was examined in two stages as theoretical and practical. In the theoretical part of the research, a literature review was made. In the application part, mixed research method was used. In the collection of data, descriptive model and questionnaire technique from quantitative research methods and interview technique from qualitative research methods were used. In order to investigate the research, the scale usage permission was obtained from the survey owner and the necessary ethical permissions were obtained from the Çankırı Karatekin University Ethics Committee Commission in April 2020. The study group in the research consists of the instructors working in the Qur'an Courses for the 4-6 age group in the DIB Çankırı. The sample group, consists of 16 instructors working in courses for the group of 4-6 ages in the central of Çankırı. The data were obtained from the sample group via interviews and questionnaires.

In the study investigated the proficiency perceptions of the 4-6 years old Quran Course Instructors in terms of the teaching methods in the example of Çankırı, the data were collected based on the "Efficacy Perceptions of 4-6 Age

Quran Course Teachers" scale developed by Doğan (2019). After the data were collected, the validity and reliability study of the scale mentioned before was carried out, the scale was divided into sub-dimensions again and the Alpha reliability number of the scale was found to be 0.964. In the research, mixed research method was applied and besides the survey technique, interviews were also made with the participants. It was concluded that the overall score obtained by the instructors from the proficiency questionnaire was lower than expected. One of the conclusion is also that the instructors were not sufficient in about teaching methods, planning and organizing instruction, and knowing the developmental characteristics of students.

For a more effective process, the program should be evaluated with its inputs and outputs. It can be recommended to work within the scope of quality of the Quran Course project for 4-6 ages and to increase the awareness of the instructors in line with the aims and objectives of the teaching process. In this regard, it is of great importance to support the trainers with the education in their professional field both before and after their assignment. In addition, when it is evaluated in terms of the realization of the goals, it is also important to present the aims of the project to the knowledge and awareness of the parents, who will be an important support in the success of the students. Contributing to the competencies of the instructors with the education in their professional field, especially on teaching methods, makes the teaching process more effective. In about the teaching process, since 4-6 ages students have different developmental characteristics, it is expected that the classification of age groups among themselves and the creation of materials specific to each age group will increase the efficiency of teaching.

Giriş

Eğitim bireyin gelişim seviyesine ve ihtiyaçlarına uygun olduğu ölçüde etkili ve verimli olmaktadır. Gelişim psikolojisi açısından değerlendirildiğinde bireyin hayatında her gelişim döneminde olduğu gibi okul öncesi dönemde de birtakım özellikler ön plana çıkmaktadır. Gelişim özellikleri bakımından ise okul öncesi döneminin kazanımlarının bireyin hayatındaki etkisi yadsınamaz. Bu durum özellikle okul öncesi dönem eğitimi önemli hale getirmektedir. Eğitim uygulamalarında ise bu özellikler dikkate alınarak planlama yapıldığında daha etkili bir sonuca ulaşılabileceği ifade edilebilir. Bu durum din eğitimi açısından da önemlidir.

3-4 yaşlarından başlayarak çocukların dini kavramları merak ettiği, din hakkında sorular sorduğu, dini ritüellere ilgi gösterdiği bilinmektedir (Tosun-Çapcıoğlu, 2015). Dolayısıyla bu dönem dini gelişim özellikleri açısından dikkate değerdir. Bu durum din eğitim uygulamalarının planlanmasında ve uygun öğretim yöntemlerinin bilinmesinde dikkate alınması gereken önemli hususlardandır.

1. Araştırmanın Problemi

Okul öncesi dönemde bireyin din eğitimi ülkemizde resmi olarak Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) bünyesinde 4-6 yaş aralığındaki çocuklar için özel olarak hazırlanmış müstakil bir eğitim hizmeti olarak verilmektedir.¹ Planlaması yeni olan bu öğretim faaliyetlerinin pek çok yönüyle araştırılma gerekliliği bulunmaktadır. Benimsenen öğretim yöntemleri, program, amaç ve ilkeleri, öğreticilerin pedagojik yeterlilikleri vb. hususların değerlendirilmesi ilgili eğitimin güçlü ve yeniden ele alınması gereken yönlerinin belirlenmesi önem ifade etmektedir. Öğreticilerin yeterliliği konusu ise uygulamanın etkinliği açısından belirleyici olmaktadır.

4-6 yaş Kur'an Kurslarının planlanmasının yeni olmasının yanı sıra konunun farklı boyutlarını ele alan çalışmalar yapılmıştır.² Bu çalışmalar 4-6 Yaş Kur'an kurslarının öğretim süreçlerine dâhil olan pek çok unsuru gerek kuramsal yönüyle gerekse uygulamalı olarak ele almıştır. Öğretim sürecinde

1 Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2013-2014 öğretim yılında 4-6 yaş Kuran Kursu pilot olarak bazı illerde başlatılmıştır. 2014-2015 öğretim yılında ise tüm Türkiye'de uygulanmaya başlanmıştır. 4-6 Yaş eğitimi Diyanet İşleri Başkanlığı'nın belirlediği kriterlerde öğretici ve kurslarda yürütülmeye devam etmektedir (DİB, 2014).

2 Samet Yağcı. *Öğreticilere göre Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş grubu Kur'an Kursları*. (İzmir: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018); Semra Akto- Akif Akto. "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Din Eğitimi Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi (Nitel Bir araştırma)", *E-Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi* 2/18, (2017), 1096-1121; İbrahim Kurt. *Velilerin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kurslarından Memnuniyet Düzeyleri ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Ankara Örneği)*, (Çorum: Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017); Cemal Tosun- Fatma Çapcıoğlu. "4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programının Dinî Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi", *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* 5/5, (2015), 705-720; Cemil Oruç. *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi* (İstanbul: Dem Yayınları, 2014); M. Fatih Genç. "Genç Diyanet İşleri Başkanlığı'na Bağlı 4-6 Yaş Grubu Kuran Kurslarında Din Eğitimi", *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi*, 5/2, (2019), 506-521; Ayşegül Gün. "Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 yaş Grubu Kur'an Kursu Eğitimi: Samsun İli Örneği", *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7, (2015), 33-66; Davut Doğan. "Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Kursları Öğretim Programı (Okul Öncesi Dönemi) Dini Bilgiler-1 Öğrenme Alanı Kazanımları Üzerine Değerlendirme", *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 24, (2014), 201-225.

152 • 4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ AÇISINDAN YETERLİK ALGILARI (ÇANKIRI ÖRNEĞİ)

uygulanan yöntemleri her eğitim kademesinde olduğu gibi okul öncesi dönem için de önem ifade etmektedir. Öğreticilerin kullanmış olduğu öğretim yöntemleri açısından yeterlik algılarını değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma, öğretmenlerin öğretim yöntemleri açısından yeterlik algılarını karma araştırma yöntemiyle ele alması bakımından diğer çalışmalardan farklılaşmaktadır.

4-6 yaş grubu Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarını ve okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri doğrultusunda öğretim yöntem ve tekniklerini ne düzeyde uyguladıkları sorusu araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Araştırmanın alt soruları ise şunlardır;

- 4-6 yaş grubu öğretmenlerin yeterlilik algı düzeyleri nedir?
- 4-6 yaş grubu öğretmenler eğitim öğretimde hangi öğretim yöntemlerini kullanmaktadırlar?
- Öğreticilerin kullandıkları yöntemler öğrencilerinin gelişim özelliklerine göre belirlenmekte midir?
- Öğreticiler öğrencilerin gelişim özellikleriyle ilişkili olarak kullanılacak öğretim yöntemlerin farkındalığına sahipler mi?
- Öğreticilerin; resmi statü, hizmet yılı, mezuniyet durumu, okul öncesi eğitimi aldığı kurum ve hizmet içi eğitime katılma durumu ile yeterlik algıları arasında nasıl bir ilişki vardır?

2. Araştırmanın Amacı

2020-2021 öğretim yılı güz döneminde Çankırı Müftülüğü'ne bağlı 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin öğretim yeterlik algılarını tespit etmek, öğretmenlerin 4-6 yaş Kur'an Kurslarını idari, öğretim yöntemleri ve fiziksel açılarından değerlendirilmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma teorik ve uygulama olarak iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın teorik kısmında literatür taraması yapılmıştır. Uygulama bölümünde karma araştırma yöntemi kullanılmıştır.³ Verilerin toplanmasında nicel araştırma yönteminden betimsel model ve anket tekniği, nitel araştırma yöntemlerinden ise mülakat tekniği kullanılmıştır.

³ Karma yöntem araştırmaları, araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nitel ve nicel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirmesi olarak tanımlanır. (Creswell, 2003).

3.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi amacıyla anket sahibinden ölçek kullanım izni ve Nisan 2020 tarihinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurul Komisyonundan gerekli etik izinler alınmıştır. Araştırmada çalışma grubunu DİB Çankırı Müftülüğü'ne bağlı il ve ilçelerdeki 4-6 yaş grubu Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise Çankırı İl Müftülüğünde merkez ilçede 4-6 yaş grubu kurslarda görev yapan 16 öğretici oluşturmaktadır. Veriler örneklem grubundan mülakat ve anket yoluyla elde edilmiştir.

Öğreticilerin mesleklerinde kendilerini ne düzeyde yeterli hissettiklerini ölçmek amacıyla Zülfi Doğan tarafından 2019 yılında geliştirilen '4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Yeterlilik Algıları' ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.937 olarak bulunmuştur. Doğan (2019), tarafından gerçekleştirilen ölçek geliştirme çalışmasında sadece güvenirlik analizine yer verilmiş olduğu için ve ölçeğin geçerlik çalışmasının yapılmamış olmasından kaynaklı Çankırı örnekleminde gerçekleştirilen çalışmada ölçeğin güvenirlik ve geçerlik analizi yapılarak ölçek yeniden boyutlandırılmıştır. Örneklem çapının küçük olması sebebiyle ölçek bir ay sonra test tekrar testine tabi tutulmuş ve elde edilen veriler faktör analiziyle yorumlanmıştır.

3.2. Faktör Analizi

Araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilerin yapı geçerliliğini incelemek için faktör analizi yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu incelemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity Testi uygulanmıştır. Analizde KMO değeri 0.563 ve Bartlett's testi χ^2 değeri 65.890 ($p < 0.000$) sonucu elde edilmiş olup faktör analizi yapılmasında verilerin uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Promax döndürme yöntemi ile açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve 15 faktörlü bir yapı olduğu görülmüş olup faktör sayısı çok olduğundan Scree Plot sınaması yapılarak faktör sayısı 7 ile sınırlandırılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi sonrası 70 maddelik 7 faktörlü ve %80.47 oranda toplam varyansın açıklandığı bir yapı elde edilmiştir. Analizler sonucunda oluşturulan alt boyutlar Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme, Öğretim Planlama, Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme, Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma, Öğretim Değerlendirme, Öğretimde Etkili Materyal

**154 • 4-6 YAŞ KUR’AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ
AÇISINDAN YETERLİK ALGILARI (ÇANKIRI ÖRNEĞİ)**

Kullanma ve Öğrenciyi Tanıma olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlık katsayısı ile test-tekrar test güvenilirlik katsayıları değerlerine bakılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre oluşturulan alt boyutlara ilişkin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları, Öğretim Süreçlerini Düzenleme Ve Geliştirme 0.942, Öğretim Planlama 0.929, Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme 0.915, Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma 0.917, Öğretim Değerlendirme 0.753, Öğretimde Etkili Materyal Kullanma 0.789, Öğrenciyi Tanıma 0.711 ve toplamda da 0.964’tür. Ölçeğin test- tekrar test güvenilirlik katsayısını belirleyebilmek için örneklem grubunu oluşturan öğretmenlere ölçek bir ay arayla uygulanarak Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı 0.92 olarak hesaplanmıştır. Analizler sonucunda, 70 maddenin 7 alt boyutta toplandığı ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Tablo 1: Ölçeklere ait cronbach alfa değerleri

ÖLÇEK	Cronbach Alfa Değeri
Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme	0,942
Öğretim Planlama	0,929
Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	0,915
Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma	0,917
Öğretim Değerlendirme	0,753
Öğretimde Etkili Materyal Kullanma	0,789
Öğrenciyi Tanıma	0,711
TOPLAM	0,964

Katılımcılardan anket yoluyla elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemlerini tespit etmek amacıyla öğretmenlerle mülakat yapılmıştır. Mülakat yoluyla elde edilen veriler ise nitel veri analizi çözümleme programı NVİVO programıyla yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bağımsız değişkenlere göre durumu şu şekildedir; Araştırmaya katılan katılımcıların %75’i kadrolu, %18,8’i sözleşmeli ve %6,3’ü de ücretlidir. Araştırmaya katılan katılımcıların hizmet süresi 2 ile 98 ay arasında değişmektedir. Katılımcıların %18,8’i 2 ay, %12,5’i 7 ay, 24 ay ve 27 ay hizmet ettiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan katılımcı-

cıların %43,8'i ön lisans ilahiyat %31,3'ü ilahiyat ve %25'i de İLİTAM mezunudur. Araştırmaya katılan katılımcıların %37,5'i okul öncesi eğitimini halk eğitimden, %25'i okul öncesi sertifikayı uzaktan eğitimden, %12,5'i çocuk gelişimi bölümünden ve %18,8'i de diğer eğitim yerlerinden almıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların %75'i hizmet içi eğitim almadığını ve %25'i de hizmet içi eğitim aldığını belirtmiştir. Ayrıca hizmet içi eğitime katılanlar, en fazla bir kez eğitim aldıklarını ifade etmişlerdir.

4. Bulgular ve Yorum

Araştırma karma araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda katılımcılara öncelikle nitel araştırma yöntemlerinden anket tekniği uygulanmıştır.

Tablo 2: Ölçek ve faktörlerine ilişkin minimum, maksimum, aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri

ÖLÇEK	Min.	Max.	Ort.	SS	Çarpıklık	Basıklık
Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme	2,40	4,80	3,5125	,65241	,296	-,423
Öğretim Planlama	2,38	4,46	3,4327	,60593	-,189	-,678
Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	3,00	4,89	3,8958	,59664	,451	-1,040
Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma	2,64	4,82	3,8523	,58038	-,163	-,175
Öğretim Değerlendirme	2,29	3,86	3,2857	,38743	-1,097	1,073
Öğretimde Etkili Materyal Kullanma	2,20	4,40	3,6750	,47587	-1,704	1,515
Öğrenciyi Tanıma	2,86	4,57	3,6607	,49719	,033	-,995
TOPLAM	2,87	4,27	3,6164	,41405	,051	-1,013

Katılımcıların *öğretim süreçlerini düzenleme ve geliştirme* alt boyutu ortalaması 3.5125±0.65241 (Min=2.40, Max=4.80), *öğretim planlama* alt boyutu ortalaması 3.4327±0.60593 (Min=2.38, Max=4.46), *öğrencinin gelişim özelliklerini bilme* alt boyutu ortalaması 3.8958±0.59664 (Min=3.00, Max=4.89), *öğrencilerin dini farkındalıklarını arttırma* alt boyutu ortalaması 3.8523±0.58038 (Min=2.64, Max=4.82), *öğretim değerlendirme* alt boyutu

ortalaması 3.2857 ± 0.38743 (Min=2.29, Max=3.86), *öğretimde etkili Materyal kullanma* alt boyutu ortalaması 3.6750 ± 0.47587 (Min=2.20, Max=4.40), *öğrenciyi tanıma* alt boyutu ortalaması 3.6607 ± 0.49717 (Min=2.86, Max=4.57) ve *ölçek* ortalaması 3.6164 ± 0.41405 (Min=2.87, Max=4.27) olarak saptanmıştır.

Öğreticilerin yeterlik algılarının genel ortalamaya yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak mülakatlarda katılımcılar, kullandıkları öğretim yöntemleri açısından pek çok konuda desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. ‘Öğretici 4’, (...) *Teknoloji ve ek kaynaklardan yararlanmaya çalışıyorum. Başkanlığın bizim için hazırlanmış olduğu kitaplardaki etkinlikleri uygulama esnasında zorluklar yaşıyorum; ‘öğretici 8’, kendimi yetiştirmek ya da eksiklerimi tamamlamak için sosyal medyadan gruplarla kendimi yenilemeye çalışıyorum. Pedagojik olarak da eksiklerimin olduğunun farkındayım. Teknoloji ve materyal kullanımında da kendimi yeterli görmüyorum. Ancak öğrenim hedeflerinden pek çoğunu gerçekleştirdiğimi düşünüyorum; ‘öğretici 11’ ise, Lisans ilitam mezunuyum. 4-6 yaş grubuna eğitim verebilmek için kesinlikle pedagojik formasyona sahip değilim. Bu konuda kendimi yeterli hissetmiyorum. 4-6 yaş öğreticiliği seviyorum çocuklarla olmak güzel ama onlara daha faydalı olmam gerektiğini düşünüyorum* şeklinde kendilerini yöntem veya formasyon konusunda yeterli hissetmediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmada kullanılan verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığına çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesi yoluyla bakılmıştır. Verilerin normal dağıldığının bir kanıtı olarak; George ve Mallery (2010)’e göre her bir değişkenin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2,0 ile +2,0 arasında olması ve Tabachnick ve Fidell, (2018)’e göre de çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması gerekmektedir. Araştırmada kullanılan ölçeğin ve alt boyutların çarpıklık ve basıklık değerlerinin gerekli koşulu sağladığı görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda ölçekler normal dağılmakta ve analizlerde parametrik testler uygulanmaktadır.

4.1. Bağımsız Değişkenlere Göre Analizler

Araştırmaya katılan katılımcıların bağımsız değişkenlerin, ölçek ve alt boyutlara göre analizi yapılmıştır. 4-6 yaş Kur’an Kursu öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından değerlendirmelerine ilişkin oluşturulan ölçek ve alt boyutlar üzerinde bağımsız değişkenlerin farklılaşma durumunu incelemek için T testi, ANOVA ile ikili karşılaştırma yapmak için Tukey testi ve Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 3: Öğreticinin resmi statüsüne bağlı olarak ölçek ve alt boyutlara uygulanan varyans analizi (ANOVA) sonuçları

ÖLÇEK		Toplam Kareler	s.d.	Ortalama Kare	F	P	Post Hoc (Tukey HSD) Analiz Sonuçları
Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme	Gruplar Arası	,135	2	,068	,150	,861	AD
	Gruplar İçi	13,060	29	,450			
	Toplam	13,195	31				
Öğretim Planlama	Gruplar Arası	,952	2	,476	1,323	,282	AD
	Gruplar İçi	10,430	29	,360			
	Toplam	11,382	31				
Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	Gruplar Arası	,396	2	,198	,539	,589	AD
	Gruplar İçi	10,640	29	,367			
	Toplam	11,035	31				
Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma	Gruplar Arası	,448	2	,224	,649	,530	AD
	Gruplar İçi	9,994	29	,345			
	Toplam	10,442	31				
Öğretim Değerlendirme	Gruplar Arası	,017	2	,009	,053	,948	AD
	Gruplar İçi	4,636	29	,160			
	Toplam	4,653	31				
Öğretimde Etkili Materyal Kullanma	Gruplar Arası	,273	2	,137	,587	,562	AD
	Gruplar İçi	6,747	29	,233			
	Toplam	7,020	31				
Öğrenciyi Tanıma	Gruplar Arası	,442	2	,221	,888	,422	AD
	Gruplar İçi	7,221	29	,249			
	Toplam	7,663	31				
TOPLAM	Gruplar Arası	,014	2	,007	,038	,963	AD
	Gruplar İçi	5,301	29	,183			
	Toplam	5,315	31				

P<0.05, AD: Anlamlı Değil

Tablo 3'te görüleceği üzere, 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından yeterlik algılarını değerlendirmelerine ilişkin hazırlanan maddelerden elde edilen puanlar, öğretim süreçlerini düzenleme ve geliştirme, öğretim planlama ve öğrencinin gelişim özelliklerini bilme alt boyutlarında öğretmenlerin resmi statüsüne göre anlamlı farklılık ($p>0.05$) göstermemektedir.

Öğretim yöntem ve teknikleri, öğretimi düzenleme ve planlama boyutları öğretmenlerin formasyon yeterlikleriyle ilgili bir durumdur. Dolayısıyla öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma konusundaki farkındalık ve yeterliliklerinin buldukları resmi statüden çok okul öncesi gelişim özelliklerini bilme ve pedagojik formasyon eğitimiyle veya hizmet içi eğitimle ilişkili olmasıyla açıklanabilir. Aynı zamanda konu ile ilgili literatürde yapılmış çalışmalarda da öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda kendilerini yeterli hissetmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Doğan (2019), öğretmenlerle gerçekleştirdiği mülakatta öğretmenlerin kazanımlara uygun öğretim yöntem ve teknikleri konusunda kendilerini yeterli hissetmediklerini belirtmiştir. Yağcı (2018), ise 4-6 yaş Kur'an kurslarını değerlendirdiği çalışmasında öğretmenlerin öğrenme ve öğretme süreci yeterliklerinin düşük olduğu değerlendirilmesine ulaşmıştır. Öğretmenlerle yapılan mülakat sonuçlarına göre de öğretmenler kendilerinin öğretim yöntem ve teknikleri bakımından desteğe ihtiyacı olduğu şeklinde ifade etmişlerdir. Alanyazından elde edilen bilgilerle araştırmanın sonuçları birbiriyle örtüşmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin formasyon yeterliklerinin artırılması öğretim süreçlerinin daha etkili şekilde sürdürülmesi açısından önemli olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin dini farkındalıklarını arttırma, öğretim değerlendirme, öğretimde etkili materyal kullanma, öğrenciyi tanıma alt boyutlarında ve Kur'an kursu öğretmenlerinin mesleki yeterlik algıları ile 4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin resmi statüleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından değerlendirmelerine ilişkin hazırlanan maddelerden elde edilen puanlar ile öğretmenlerin hizmet yılı arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson korelasyon analizi yapılmış olup analiz sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğreticinin hizmet yılı ile Kur'an kursu öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algı ölçeği ve alt boyutlar arasındaki korelasyon

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme	r 1								
2. Öğretim Planlama	r ,668**	1							
3. Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	r ,550**	,476**	1						
4. Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma	r ,547**	,629**	,594**	1					
5. Öğretim Değerlendirme	r ,474**	,338	,058	,257	1				
6. Öğretimde Etkili Materyal Kullanma	r ,566**	,552**	,483**	,513**	,310	1			
7. Öğrenciyi Tanıma	r ,607**	,712**	,557**	,457**	,301	,649**	1		
8. TOPLAM	r ,848**	,841**	,731**	,774**	,477**	,762**	,810**	1	
9. Hizmet Yılı	r ,031	,063	-,214	,215	,183	,224	,086	,095	1

*P<0.05, **P<0.01

Öğreticilerin mesleki yeterlilik algı ölçeği ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak bir ilişki olduğu (P<0.05) görülmüştür.

Öğreticilerin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından değerlendirmelerine ilişkin hazırlanan maddelerden elde edilen puanlar ve alt boyutları öğretmenlerin hizmet yılı arasında pozitif yönlü bir ilişki varken, öğrencinin gelişim özelliklerini bilme ile öğretmenlerin hizmet yılı arasında negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

Öğreticinin hizmet yılı arttıkça öğrencinin gelişim özelliklerini bilme puanı azaldığı ifade edilebilir. Korelasyon analizi ile elde edilen sonucun istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür. Öğreticilerin mesleki tecrübesinin artması sonucunda öğrencilerin gelişim özelliklerini ve bireyler arasındaki farklılıkları daha iyi bilmeleri beklenen bir durumdur. Aynı zamanda öğretmenlerle yapılan mülakatlarda öğretmenler, öğrencilerle geçirdikleri zaman arttıkça onları tanıma durumlarının da arttığını ifade etmişlerdir. Analizlerde hipotezin tersi bir durum çıkması örnek çapının az olmasıyla değerlendirile-

bilir. Örnek çapı artırılarak yapılacak çalışmalarda öğretmenlerin hizmet yılı ile öğrenciyi tanıma durumları arasındaki ilişkinin anlamlı çıkması beklenir.

Öğreticilerin yetkinliklerini değerlendirmek açısından mülakatlarda öğretmenlerin tecrübelerine ilişkin sorular yönlendirilmiş olup resmi statüsü (kadrolu/sözleşmeli/ ücretli), DİB'ndeki hizmet süresi ve 4-6 yaş Kur'an kursunda görev alma süreleri incelenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunlukla kadrolu çalıştıkları görülmüştür. Anket çalışmasının yanı sıra mülakatlarda öğretmenlerin okul öncesi eğitim için alan bilgilerinin kendilerine göre yetersiz ve mevzuat konusunda eksikliklerinin olduğunu, kendi kendilerine tecrübe ederek bir yöntem ve metot geliştirdiklerini, akademik çalışmalardan ve internetten bilgi elde ettiklerini veya sosyal medya hesaplarını takip ettiklerini, dini yayınları incelediklerini belirtmişlerdir.

Öğreticilerin tecrübe olarak kendilerini geliştirmeye ihtiyaçlarının olduğu, eksikliklerini kendi çabaları doğrultusunda tamamlamaya çalıştıkları görülmüştür. Pedagojik formasyon konusunda öğretmenlerin uygulamadaki eksikliklerinin teorik olarak tamamlanmaya çalışıldığı görülmüştür. Bu sebepten, 4-6 yaş projesinin eğitim açısından öğreticinin tecrübe eksikliklerini azaltmak için alanında uzmanların eşliğinde gözlem, etkinlik, çalıştay, staj vb. ile öğretmenlerin donanımlarının artırılması gerektiği söylenebilir.

Tablo 5: Öğreticinin mezuniyet durumuna bağlı olarak ölçek ve alt boyutlara uygulanan varyans analizi (ANOVA) sonuçları

ÖLÇEK	Toplam Kareler	s.d.	Ortalama Kare	F	P	Post Hoc	
						(Tukey HSD) Analiz Sonuçları	
Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme	Gruplar Arası	,247	2	,124	,277	,760	AD
	Gruplar İçi	12,948	29	,446			
	Toplam	13,195	31				
Öğretim Planlama	Gruplar Arası	,589	2	,295	,792	,463	AD
	Gruplar İçi	10,792	29	,372			
	Toplam	11,382	31				
Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	Gruplar Arası	1,584	2	,792	2,429	,106	AD
	Gruplar İçi	9,452	29	,326			
	Toplam	11,035	31				
Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma	Gruplar Arası	3,011	2	1,505	5,874	,007*	Önlisans>İLİTAM
	Gruplar İçi	7,432	29	,256			
	Toplam	10,442	31				

Öğretim Değerlendirme	Gruplar Arası	,840	2	,420	3,193,056**		
	Gruplar İçi	3,813	29	,131	İlahiyat> Diğer		
	Toplam	4,653	31				
Öğretimde Etkili Materyal Kullanma	Gruplar Arası	1,287	2	,643	3,255,053**		
	Gruplar İçi	5,733	29	,198	İlahiyat> Önlisans> İLİTAM		
	Toplam	7,020	31				
Öğrenciyi Tanıma	Gruplar Arası	,052	2	,026	,100	,905	AD
	Gruplar İçi	7,611	29	,262			
	Toplam	7,663	31				
TOPLAM	Gruplar Arası	,014	2	,007	,038	,963	AD
	Gruplar İçi	5,301	29	,183			
	Toplam	5,315	31				

*P<0.05, **P<0.10, AD: Anlamlı Değil

Tablo 5’te görüleceği üzere, öğreticilerin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından değerlendirmelerine ilişkin hazırlanan maddelerden elde edilen puanlar ile öğreticilerin mezuniyet durumuna göre anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma alt boyutuyla öğreticilerin mezuniyet durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) görülmüştür. Ön lisans mezunu öğreticilerin Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma alt boyutunda aldıkları puanların, İLİTAM mezunu öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Ön lisans mezunu öğretmenlerin Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırmak konusunda kullandıkları öğretim yöntemlerinin, İLİTAM mezunu öğretmenlere oranla daha etkili olduğu söylenebilir.

Öğretim Değerlendirme alt boyutuyla öğreticilerin mezuniyet durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) görülmüştür. İlahiyat mezunu öğretmenlerin Öğretim Değerlendirme alt boyutundan aldıkları puanlar diğer mezun gruplara oranla en yüksek olduğu sonucu elde edilmiş olup İlahiyat mezunu öğretmenlerin ‘Öğretim Değerlendirmeleri’nin diğer mezun gruplarından daha etkili, olumlu/yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretimde Etkili Materyal Kullanma alt boyutuyla öğretmenlerin mezuniyet durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) ol-

duğu görülmüştür. İlahiyat mezunu öğretmenlerin Öğretimde Etkili Materyal Kullanma alt boyutundan aldıkları puanların, Ön lisans ve İLİTAM mezunu öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. İlahiyat mezunu öğretmenlerin Öğretimde Etkili Materyal Kullanma alt boyutundan aldıkları puanların hem ön lisans hem de İLİTAM mezunu öğretmenlere oranla daha olumlu ve etkili olduğu söylenebilir.

Öğretim süreçlerini düzenleme ve geliştirme, öğretim planlama, öğrencinin gelişim özelliklerini bilme ve öğrenciyi tanıma alt boyutlarında ve öğretmenlerin mesleki yeterlik algı puanlarıyla öğretmenlerin mezuniyet durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Tablo 6: Öğreticinin okul öncesi eğitimi aldığı yere bağlı olarak ölçek ve alt boyutlara uygulanan varyans analizi (ANOVA) sonuçları

ÖLÇEK		Toplam Kareler	s.d.	Ortalama Kare	F	P	Post Hoc (Tukey HSD) Analiz Sonuçları
Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme	Gruplar Arası	,170	3	,057	,116	,950	AD
	Gruplar İçi	12,705	26	,489			
	Toplam	12,875	29				
Öğretim Planlama	Gruplar Arası	4,837	3	1,612	6,476	,002*	UE >HE
	Gruplar İçi	6,473	26	,249			Diğer>HE
	Toplam	11,310	29				
Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	Gruplar Arası	,166	3	,055	,135	,938	AD
	Gruplar İçi	10,642	26	,409			
	Toplam	10,808	29				
Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma	Gruplar Arası	,415	3	,138	,359	,783	AD
	Gruplar İçi	10,021	26	,385			
	Toplam	10,435	29				
Öğretim Değerlendirme	Gruplar Arası	,089	3	,030	,171	,915	AD
	Gruplar İçi	4,520	26	,174			
	Toplam	4,610	29				
Öğretimde Etkili Materyal Kullanma	Gruplar Arası	1,241	3	,414	1,866	,160	AD
	Gruplar İçi	5,767	26	,222			
	Toplam	7,008	29				

Öğrenciyi Tanıma	Gruplar Arası	1,727	3	,576	2,557	,077**	ÇGB>UE>Diğer>HE
	Gruplar İçi	5,854	26	,225			
	Toplam	7,581	29				
TOPLAM	Gruplar Arası	,616	3	,205	1,152	,347	AD
	Gruplar İçi	4,634	26	,178			
	Toplam	5,250	29				

*P<0.05, **P<0.10, AD: Anlamlı Değil, UE: Uzaktan Eğitim, HE: Halk Eğitim, ÇGB: Çocuk Gelişimi Bölümü

Tablo 6’da görüleceği üzere, öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından değerlendirmelerine ilişkin hazırlanan maddelerden elde edilen puanlar, öğretmenlerin en son mezun olduğu yere göre anlamlı farklılık olup olmadığı açısından incelenmiştir.

Öğretim Planlama alt boyutunda öğretmenlerin okul öncesi eğitimi aldıkları kurumlar arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık ($p<0.05$) olduğu görülmüştür. Okul öncesi eğitimi uzaktan eğitimle almış öğretmenlerin Öğretim Planlama alt boyutundan aldıkları puanların halk eğitimden alan öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Okul öncesi eğitimi diğer eğitim kurumlarından almış öğretmenlerin Öğretim Planlama alt boyutundan aldıkları puanların eğitimlerini halk eğitimden alan öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Öğretim Planlamada boyutunda okul öncesi eğitimini halk eğitimden alan öğretmenlerin diğer okul öncesi eğitim veren kurumlardan eğitim alan öğretmenlere oranla yeteri kadar etkili olmadığı söylenebilir.

Öğrenciyi Tanıma alt boyutunda öğretmenlerin mezuniyet durumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) olduğu görülmüştür. Okul öncesi eğitimini çocuk gelişimi bölümü okuyarak almış öğretmenlerin Öğrenciyi Tanıma alt boyutundan aldıkları puanların en yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu durumdan öğretmenlerin çocukların gelişim özelliklerini bilme ve öğretimi ona göre planlamada çocuk gelişimi bölümü mezunlarının yeterliklerinin daha etkili ve olumlu olduğunu sonucuna ulaşılabilir. Bunun yanı sıra öğretmenlerle yapılan mülakatlarda hem öğrencilerin gelişim özelliklerini bilme hem de etkili öğretim yöntemleri kullanma konusunda öğretmenlerin desteğe ihtiyacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Tosun ve Çapçioğlu (2015) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin teorik alanda ve yöntem konusunda geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Tablo 7: Öğreticilerin hizmet içi eğitime katılma durumuna bağlı olarak ortalama, standart sapma ve bağımsız grup T-testi sonuçları

ÖLÇEK	Katılma Durumu	N	Ortalama	SS	Bağımsız Örneklem	
					T testi	P değeri
Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme	Katıldım	8	3,9250	,83281	2,187	,037*
	Katılmadım	24	3,3750	,53263		
Öğretim Planlama	Katıldım	8	3,7692	,46881	2,161	,047*
	Katılmadım	24	3,3205	,61273		
Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	Katıldım	8	3,7778	,70273	-,640	,527
	Katılmadım	24	3,9352	,56837		
Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma	Katıldım	8	3,8864	,65330	,189	,851
	Katılmadım	24	3,8409	,56883		
Öğretim Değerlendirme	Katıldım	8	3,2500	,27266	-,297	,769
	Katılmadım	24	3,2976	,42319		
Öğretimde Etkili Materyal Kullanma	Katıldım	8	3,7000	,23905	,169	,867
	Katılmadım	24	3,6667	,53622		
Öğrenciyi Tanıma	Katıldım	8	3,8571	,37409	1,305	,202
	Katılmadım	24	3,5952	,52221		
TOPLAM	Katıldım	8	3,7379	,43124	,957	,346
	Katılmadım	24	3,5759	,40941		

*p<0.05

Tablo 7’de görüleceği üzere, öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından değerlendirmelerine ilişkin hazırlanan maddelerden elde edilen puanlar öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılma durumuna göre anlamlı farklılık olup olmadığı açısından incelenmiştir.

Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirme alt boyutunda öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılma durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmenlerinin hizmet içi eğitime katılmaları, Öğretim Süreçlerini Düzenleme ve Geliştirmede daha etkili ve olumlu olduğu söylenebilir.

Öğretim Planlama alt boyutunda öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılma durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) bulunmuştur.

Öğreticilerinin hizmet içi eğitime katılma durumları, hizmet içi eğitime katılmayan öğretmenlere göre yeterlik algısı ölçeğinde 'Öğretim Planlama' alt boyutunda daha etkili, olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme, Öğrencilerin Dini Farkındalıklarını Arttırma, Öğretim Değerlendirme, Öğretimde Etkili Materyal Kullanma, Öğrenciyi Tanıma alt boyutlarında öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılma durumu arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Kur'an kursu öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algı ölçeğinde öğretmenlerden hizmet içi eğitime katılanların aldıkları puan 3,74 iken hizmet içi eğitime katılmayanların aldıkları puan 3,58'dir. Öğreticilerin hizmet içi eğitime katılma durumları mesleki yeterlilik algısını etkilemektedir. Ancak mezkûr ilişki istatistiki olarak anlamlı değildir.

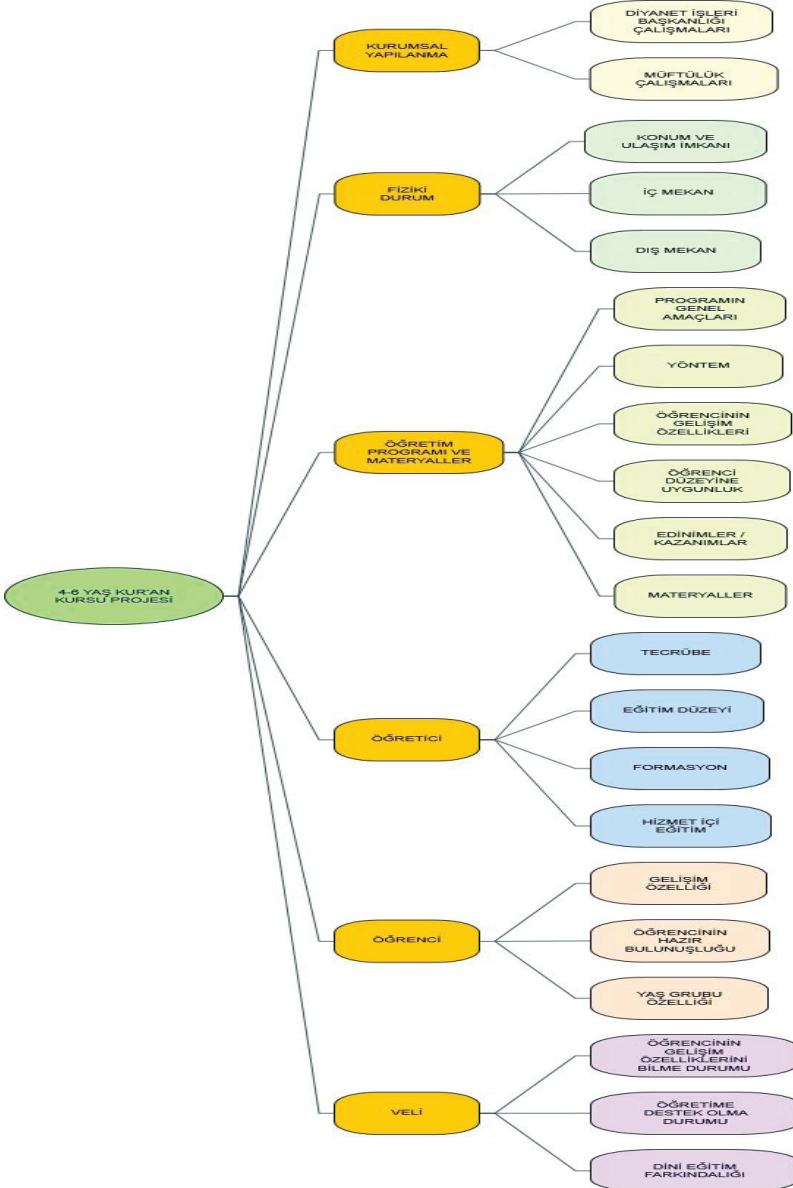
Hizmet içi eğitim en genel ifadesiyle, kurumların çalışanlarına gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmak üzere verdikleri eğitimdir (Aytaç, 2007). Hizmet içi eğitimin önemi yadsınamaz. Sürekli ve hızlı bir dönüşümün yaşandığı günümüzde çalışanların bilgi ve motivasyonu kurumsal açıdan ve kurumların sunduğu hizmet açısından önem ifade etmektedir. Çalışmada öğretmenlerin yeterlik algı puanlarının hizmet içi eğitim alan öğretmenlerde bu eğitimi almayan öğretmenlere göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda alt boyutlar açısından değerlendirildiğinde ise öğretim süreçlerini düzenleme ve geliştirme ve öğretimi planlama gibi eğitsel açıdan önemli hususlarda da hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin yeterlik algısı puanları daha yüksek çıkmıştır. Dolayısıyla hizmet içi eğitimin öğretmenlerin formasyon açısından eksikliklerinin giderilmesi hususunda önemli katkıları olduğunu ifade edebiliriz. Hizmet içi eğitimle ilgili alanyazında yapılan araştırmalarda öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılmalarının kendilerine mesleki açıdan olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüfekçi (2020), yapmış olduğu görüşmelerde hizmet içi eğitimlerin öğretmenler açısından olumlu katkısının olduğunu belirtmiştir. Korkmaz (2009) ise çalışmasında hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin yeterlik algısı puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yorulmaz (2013), çalışmasında öğretmenlerin hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını ifade etmiştir. Gün (2017) ise öğretmenlerin düzenli seminerlerle desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Hizmet içi eğitim alma durumunun alan yazındaki çalışmalarla karşılaştırıldığında çalışmanın verilerini desteklediği sonucuna ulaşılabilir.

Ayrıca öğretmenlerle yapılan mülakat sonucunda ölçek araştırmasının sonuçlarıyla örtüşen sonuçlara ulaşılmıştır. Anket çalışmasında öğretmenlerin birçoğunun hizmet içi eğitim almadıkları görülmüştür. Mülakatta ise öğretmenler

4.2. Öğreticilerle Yapılan 4-6 Yaş Programına Yönelik Mülakat Analiz Sonuçları

Mülakat sonucunda öğretmenlerin değerlendirmelerine ilişkin model oluşturulmuş olup Şekil 1'de gösterilmiştir. Nvivo programı kodlama sisteminde bu model esas alınmış olup analizler yapılmıştır.

Şekil 1: Mülakat sonucu öğretmenlerin değerlendirmelerine ilişkin kodlar

Çankırı’da görev alan 16 tane 4-6 yaş Kur’an Kursu öğreticisine ait mülakatların incelenmesi sonucu 6 tane tema ve 20 tane kod elde edilmiştir. Nvivo programında kodların frekansları ve bu kodların ilgili mülakatta yüzde olarak ne kadarında geçtiği hesaplanmakta olup analize dâhil edilmiştir. Kod ve temalar; tüm mülakatlarda ne kadar geçtiği, mülakatlardaki kelime sayısı yoğunluğu vb. değerlendirmeler aynı olmadığı için aritmetik ortalama kullanılarak hesaplanmıştır.

Tablo 8. Öğreticilerin değerlendirmelerine ilişkin kod bilgileri

KOD		Kodlandığı Mülakat Sayısı	Kodlama Sayısı	Genel Yüzde
1.KURUMSAL YAPILANMA	DİB Açısından	16	22	14.14
	Müftülük Açısından	16	17	8.92
2.FİZİKİ DURUM	Kursun Konumu Ve Ulaşım İmkânı	10	10	0.65
	İç Mekân	16	16	5.20
	Dış Mekân	16	16	3.85
3.ÖĞRETİM PROGRAMI VE MATERYALLERİ	Programın Genel Amaçları	4	6	3.01
	Yöntem	11	16	2.99
	Öğrencinin Gelişim Özellikleri	4	4	2.36
	Öğrenci Düzeyine Uygunluk	3	5	3.40
	Edinimler/Kazanımlar	3	3	1.57
4.ÖĞRETİCİ	Materyaller	11	17	5.89
	Tecrübe	16	41	5.34
	Eğitim Düzeyi	16	16	0.48
	Formasyon	15	23	2.08
5.ÖĞRENCİ	Hizmet İçi Eğitim	7	12	3.70
	Gelişim Özellikleri	15	17	2.42
	Öğrencinin Hazır Bulunuşluğu	12	12	1.73
6.VELİ	Yaş Grubu Özelliği	15	15	2.47
	Öğrencinin Gelişim Özelliklerini Bilme	9	9	3.77
	Öğretime Destek Olma	16	19	5.88
	Dini Eğitim Farkındalığı	16	18	3.08

4.2.1. Öğreticilerin Kurumsal Yapılanma Değerlendirmesi

Diyanet İşleri Başkanlığı Açısından; 4-6 yaş Kur'an kursu projesi DİB tarafından 2013-2014 yılında pilot illerde uygulanmaya başlayan, 2015-2016 yıllarında tüm ülkede uygulamaya konulan ve gelişmekte olan bir projedir. Öğreticilerle yapılan mülakatta DİB'nin 4-6 yaş Kur'an Kursu projesini nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur.

Öğreticilerinin 4-6 yaş gurubu çocukların din eğitimi için oluşturulan projeye ilişkin değerlendirmeleri avantajlı ve dezavantajlı yönleri ile ele alınmıştır. Okul öncesi din eğitimi projesinin değerlendirmesinde öğretmenler, projenin olumlu bir proje olduğunu ve bireylere okul öncesi dönemde verilen eğitimin daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Öğreticiler hem halkın ilgisinin yüksek olması hem okul öncesi yaş dönemi din eğitiminin gerekli olduğunu düşünmeleri dolayısıyla DİB'nin 4-6 yaş Kur'an Kursu eğitim projesinin olumlu ve gerekli bir eğitim olduğunu belirtmişlerdir.

4-6 Yaş Kur'an Kurslarında verilen eğitimin olumlu ve gerekli yönlerinin yanı sıra projenin yeni bir süreç içerisinde olması, uygulama konusunda birtakım sorunların olması vb. durumlardan dolayı eksikliklerinin olduğu da öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Katılımcılar proje uygulamaya geçilirken gerekli bilimsel hazırlığın yapılmadığını düşünmektedirler. Öğreticiler süreç ve uygulama boyutlarının pek çok eksik yönlerinin olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretici alım kriterlerini değerlendirme konusunda, öğretmenler sadece sertifika eğitimi almış öğretmenlerin görevlendirmesinin eğitimin niteliğini zayıflattığını belirtmişlerdir. Daha etkili bir öğretim konusunda görevlendirilecek öğretmenlerin eğitim konusunda ilahiyat eğitiminin yanı sıra lisans veya ön lisans düzeyinde okul öncesi eğitim almış öğretmenlerin görevlendirilmesinin projenin daha etkili yürütülebilmesi açısından önemli olduğu belirtilmiştir.

Bu doğrultuda 4-6 yaş Kur'an Kursu projesinin bilimsel hazırlık çalışmalarının etkili bir şekilde yapılması, içeriğin ve teorinin sağlam bina edilmesi kadar programın uygulanmasında öğretmenlerin yetkinlikleri etkili olacağından konu önem ifade etmektedir. Öğreticilerin kendilerine yönelik olarak yaptıkları özeleştirilerden birisi de alan bilgisi ve tecrübe konusunda kendilerini yetersiz hissediyor olmalarıdır. Görevlendirilmelerden sonra hizmet içi eğitimlerle ya da stajla eksikliklerini tamamlamayı istediklerini vurgulamaktadırlar.

Müftülük Açısından; Projenin süreçlerinde yaşanabilecek veya karşılaşılabilecek problemlerde, eksikliklerde lider veya yöneticinin proje sürecinin

sahiplenmesi, benimsemesi sürecin daha sağlıklı ilerlemesi açısından önemli olduğu aşikârdır. Bu doğrultuda öğretmenlerin müftülükler tarafından 4-6 yaş Kur'an kursu projesi için öğretmenlere ve kursa maddi, manevi, fiziki şartlar ve yardımcı personel ihtiyacı açısından destek verilmesi beklenildiği ifade edilmiştir. Bu durum Gün (2017) tarafından yapılan çalışmada da belirtilmiştir. Gün (2017), öğretmenler ve velilerin görüşleri doğrultusunda 4-6 yaş Kur'an Kurslarını değerlendirdiği çalışmasında fiziki şartların ve yardımcı personel ihtiyacının kurstaki eğitimi etkilediğini ifade etmiştir.

Projenin yürütülmesi kapsamında sadece öğretmenlere görev verilmesinden ziyade müftülüğün de bu süreçte öğretmenleri tek başına bırakmadan sürece liderlik etmesi gerektiği düşünülmekte olup burada müftülüğün imkânlarının sınırlı olmasından kaynaklanan durumunun da göz önünde bulundurulması gerekliliği de unutulmamalıdır.

Materyal konusunda müftülüğün destek verdiği fakat öğretmenlerin bunu yeterli görmediği anlaşılmaktadır. Materyal açısından temel ihtiyaçların giderilmesi konusunda müftülüğün gereğini sağladığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Ancak materyal konusunda öğretmenlerin öğrencilerin özelliklerini de dikkate alarak dersin amaçları doğrultusunda materyalleri çeşitlendirebileceği ifade edilebilir.

Müftülük tarafından yapılan seminer, konferans vb. gibi öğreticiye yönelik eğitsel faaliyetler ile öğretmenlerin eğitim eksikliklerinin giderilmesi, tecrübe paylaşımının sağlanması ve bilgilerinin yenilenmesi açısından bu tür faaliyetlerin düzenlenmesi faydalı olabilir. Bu konuda müftülük tarafından sunulan öğretmenlere verilecek eğitsel faaliyetlerin, teoriden ziyade okul öncesi dönem çocuğu ile iletişim, çocuğa görelilik, okul öncesi eğitim metotları, çocuk psikolojisine göre değerlendirmeler vb. pratikte öğretmenlerin uygulamaya aktarabileceği eksikliklerinin ve yerel açıdan fark edilen eksikliklerin giderilmesine yönelik olması daha etkili olabilir.

4.2.2. Fiziki Durum

Kursun Konumu ve Ulaşım İmkânı; Öğreticiler, Kur'an kursunun merkezde ve cami altında olmasının ulaşım imkânı açısından kolay ve ulaşılabilir olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca bazı öğretmenler, Kur'an kursunun caminin altında olmasından ziyade eğitim verilecek yerin müstakil bir alanda olmasının daha verimli olacağını düşünmektedir. Kursların cami müştemilatında yapılmasının ulaşım konusunda sağladığı kolaylıkların yanı sıra öğ-

renciler açısından da bazı etkilerinin olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların bir kısmı, bazı öğrencilerin cami müştemilatının içerisinde bir okul ve ailesinden ayrılmanın vermiş olduğu olumsuzluğu eşleştirdiklerini ve bu olumsuzluğu camiye ve dine yansıtılabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu sebeple de kursun camiden ayrı bir mekânda olması gerekliliğini belirtmişlerdir. Ancak bu durum genellenemeyecek kadar hususi bir durumdur. Kursların cami müştemilatında olması din eğitimi ve dini unsurların çocuklara bizzat tanıtılması açısından önemlidir.

4-6 yaş Kur'an kursları dış mekân açısından ele alındığında cami içerisinde olması ve kursların müstakil olarak ayrı bir binada yer almaması öğretmenler açısından olumsuz, yetersiz olarak değerlendirilmektedir. Özellikle çocukların dışarı çıkıp oyun oynayabileceği, açık hava etkinliklerinin yapılabileceği park, bahçe gibi alanlara göre kursun tasarlanmadığı ve dış mekânda hayvan ve bitki alanlarının olmadığı ifade edilmiştir.

Kursların çocukların vakit geçirebileceği bir bahçe içerisinde olması çocukların sadece sınıf ortamında ve kısıtlı bir oyun alanında gününü geçirmemesini sağlayabilir. Bunun yanında kurs bahçesinin varlığı, okul öncesi dönem çocuklarının bitkiler yetiştirme, bakımını yapma, uygun şartlarda hayvanlar besleme, büyütme vb. etkinliklerle hem yaparak yaşayarak öğrenmesine hem de canlıların büyüme süreçlerinin bir kısmına şahit olarak Allah'ı, O'nun varlığını ve yarattıklarını daha iyi anlamaları için bir ortam sağlayabilir.

İç Mekân; Öğreticiler iç mekân açısından genellikle pek çok temel birimin kursta bulunduğunu ifade etmektedirler. Bu durum okul öncesi çocukların temel ihtiyaçları için gerekli olanın sağlandığını göstermektedir. Fakat öğretmenler ilgi köşesi, dinlenme alanları, çok amaçlı salonlar vb. için uygun mekânların oluşturulması ve bu mekanların çocukların ilgisini çekecek şekilde daha eğlenceli ve teknolojik materyallerle donatılmasının 4-6 yaş Kur'an kursu projesinin geliştirilmesi açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca genellikle caminin alt bölümünde bulunan Kur'an kurslarının basık ve havalandırma sorunlarının olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

4.2.3. Öğretim Programı ve Materyalleri

4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğretim Programının genel amaçları DİB 4-6 Yaş Öğretim Programında ifade edilmiştir.⁴ Öğreticilere programın genel amaçları

⁴ 4-6 Yaş Kur'an Kursu eğitim programının amacı, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak çocukların kendi seviyelerinde; İslam dininin değerlerini in-

sorulmuştur. Öğreticilerin, projenin öğretim programının genel amaçlarının tam olarak ne olduğu hakkında yeterli donanım ve bilgiye sahip olmadıklarını ifade eden cevaplar alınmıştır. Alınan cevaplarda öğretmenlere öğretim programının amaçları sorulmasına rağmen cevaplarda daha çok DİB programına uyulduğu ifade edilmiş, projenin detayları konusunda farkındalıklarının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Verilen eğitimin mahiyeti hakkında öğretmenlerin sadece %12,5'i öğrenciye değerler eğitimine önem verilmesi, ezberden çok manaya önem verilmesi konusunda fikir belirtmiştir.

Öğrenim Yöntemleri; Yöntem konusunda 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenleri, eğitsel oyun, drama, özel gün ve gecelerde (ailelerin katılımı sağlanarak veya sağlanmadan) özel etkinlik ve hediyeleşme, etkinlik kitabı, eğitici video, internet, teknoloji veya müzik kullanma, boyama, özel konu köşesi hazırlama, yaş gruplarına göre çocukları gruplama, ezber, talim, mahreç vb. her konuda hazırlanan program ve öğrencilerin gelişim seviyesine uygun etkinlikler oluşturma yöntemlerini kullanmaktadırlar.

Katılımcılar aynı zamanda özellikle Kur'an öğretim yöntem ve teknikleri konusunda ortak bir yöntemle eğitim öğretim yapılmasını eğitimin etkinliği açısından önemli görmekte-dirler.

Mülakat sonucunda öğretim yöntem ve teknikleri konusunda farkındalığı olan öğretmenlerin bu yöntemleri kullandığı gözlemlendiği gibi öğrenme yöntemleri hakkında yeterli bilgisi olmayan ve sadece Başkanlığın hazırladığı materyalleri takip eden öğretmenlerin olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencinin Gelişim Özellikleri; 4-6 yaş Kur'an kurslarının öğrencinin gelişim özelliklerine uygunluğunu araştırmaya katılan öğretmenlerin %12,5'i değerlendirmiştir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunluğunun öğrencinin gelişim özelliklerini sadece tecrübe ederek öğrendiği ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Öğrencinin gelişim özellikleri konusunda görüş beyan eden öğretmenler ise öğrencinin yaş açısından gelişim özelliklerinin farklı olduğunu, 4-6 yaş programının her yaş grubuna farklı olarak oluşturulması gerektiğini, yaşa da-

---

san hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmelerini, kazanacakları değerleri gündelik hayatta kullanmalarını, İslam'ın temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i ses ve şekil olarak tanımalarını, Allah'ı sevgi temelinde tanımalarını ve yaratılıştaki düzeni fark etmelerini, Peygamber Efendimizin kişiliğini ve karakterini tanımalarını, sevmelerini ve model almalarını, sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermelerini, iyi alışkanlıklar kazanmalarının yanı sıra beden, zihin ve duyu gelişimlerine katkı sağlayacak nitelikte öğrenim görmelerini sağlayacak uygun bir ortam sunmayı amaçlamaktadır (DİB, 4-6 Yaş Öğretim Programı).

yalı gelişim özelliklerinden dolayı öğrenciler arasında birlik sağlanamadığını ifade etmişlerdir.

Öğrenci Düzeyine Uygunluk; Araştırmaya katılan öğretmenlerin %31,25'i, 4-6 yaş projesinin öğrencinin düzeyine uygunluğu açısından değerlendirme yapabilmemiş iken öğretmenlerin çoğunluğu bu konuyu değerlendirmemiştir. Projenin öğrenciye uygunluğunun değerlendirilmemesi öğreticinin bu alanda eksikliklerinin olduğu ve öğrenciyi tanıma açısından yetkinliğinin irdelenmesi gerektiği şeklinde değerlendirilebilir.

Yapılan mülakattan elde edilen değerlendirmede; 4-6 yaş Kur'an kursları öğretim programının okul öncesi dönem genel gelişim özelliklerine göre hazırlanmış sonucuna ulaşılmıştır. Ancak ilgili kurslarda 4-6 yaş arasında öğrencilerin bulunması ve bu öğrenciler arasında yaşa bağlı gelişim farklılıklarının olması dolayısıyla etkinlik kitaplarının (Kur'an ve dini bilgiler) ve materyallerin öğrenci düzeyine uygunluğu konusunda 4-5 ve 6 yaşa ayrı ayrı olarak hazırlanması ihtiyacını ortaya çıkardığı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

Edinimler/Kazanımlar; Öğreticilerin 4-6 yaş Kur'an kursu projesi kapsamında öğrencilerin edindikleri edinim ve kazanımlar hakkında herhangi bir bilgisinin olmadıkları ve bu konu hakkında değerlendirme yapamadıkları görülmektedir.

Kullanılan Materyaller; Etkili öğrenme sürecinde uygun eğitim ortamının sağlanması gerekmektedir. Eğitim ortamının verimliliği açısından ise öğrenim materyal ve teknolojilerinin önemi büyüktür. Teknoloji ve materyal kullanılarak yapılan öğretim ile öğrencilerin ihtiyaçlarını tespit edilmesi ve bu şekilde öğretimi ayarlanması zamandan tasarruf da sağlamaktadır (Kaya, 2006).

Genellikle DİB'in sunmuş olduğu materyaller kullanılmakta, materyal temini açısından eksikliklerinin olduğu yani yeteri kadar materyale sahip olunmadığı öğretmenler tarafından belirtilmekte ve DİB'in hazırlamış olduğu materyallerin her yıl öğrenciye uygunluğunun arttığı belirtilmiştir. Fakat öğretmenlerin ek materyallere ihtiyaçlarının oldukları anlaşılmaktadır. Bu konuda öğretmenler kendi araştırmaları, sosyal medya hesapları üzerinden takipler, deneme yanılma yöntemleri, faydalı olabilecek diğer yayınlar ile materyal temini sağladıkları gözlemlenmiştir. Hatta materyal açısından hangi konunun hangi gereçle daha uygun öğretilebilirliği konusunda öğretim programını uygulamada zorluklarla karşılaşan öğretmenlerin olduğu da görülmüştür. Burada özellikle hazırlanan materyallerin yaş gruplarına göre ayrı ayrı hazırlanması önerilmiştir. Materyal çeşitliliğinin az olduğu hususunda öğretmenlerle yapmış olduğu çalışmasının sonucunda Gün (2017) de benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Öğreticilerin materyal kullanımı hususunda yetersiz ya da ilgisiz olmaları öğrencinin öğrenmesini sağlamada da başarılı olmayacağını ifade eder. Materyal kullanımı konusundaki öğreticinin tutumu öğrencinin öğrenmesinde belirleyicidir. Öğreticinin materyal ve teknoloji kullanımı konusundaki olumsuzluklarının ortadan kaldırılabilmesi amacıyla öğrencilere materyal kullanımı ve eğitim teknolojilerinden faydalanabilme bilgisi verilmelidir (Kaya, 2006). DİB'nın 4-6 yaş Kur'an Kurslarında kullanılmaya hazır hazırlanmış olduğu materyaller incelenmiş ilgili materyallerin öğretim süreci açısından yeterli olduğu ve öğreticinin bu konuda öğrencinin güncel ihtiyacına göre ya da işlenecek konuya göre kendisinin çeşitlendirmesi ve şekillendirmesinin öğretimi daha verimli kılacağı söylenebilir.

4.2.4. Öğretici

Mülakat temalarında öğretici boyutu özellikle hizmet içi eğitim ve formasyon maddeleri anket sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

4.2.5. Öğrenci

Gelişim Özellikleri; Gelişim, organizmanın büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkili olduğu devamlılık ifade eden ve ilerleyen değişimdir (Seneoğlu, 2005). Gelişim aynı zamanda kalıtımla ilgili faktörlerden ve çevresel unsurlardan etkilenen bir yapıdadır. Bireyin gelişimi biyolojik-fizyolojik ve sosyolojik-psikolojik süreçlerin birbirini etkilemesinin bir ürünüdür. Dolayısıyla bireyin belirli bir yaşam deneyimine sahip olabilmesi için belli bir yetkinlik seviyesine ulaşmış olması gerekmektedir. Gelişim sürecinde bireyler arasında farklılıklar gözlenmekle birlikte ortak yaş gruplarında ortak kişilik özellikleri de bulunmaktadır. Yani genel olarak her bireyin yaş değişkenine göre belirli bir gelişme seviyesine ulaştığı varsayılmaktadır. Gelişimin kritik dönemi olan bu dönemlerde bireyler bazı öğrenme yaşantılarına daha hazır durumda olurlar (Aydın, 2016). Gelişim özelliklerinin anne- baba ve eğitimciler tarafından bilinmesi, kritik dönemlerin öğrenme ve öğretimde amaç, yöntem ve tekniklerin bilinmesi ve buna göre hareket edilmesi açısından önemlidir.

Araştırmada bazı öğretmenler öğrencilerin genel olarak gelişim özellikleriyle ilgili detaylı bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin formasyon bilgisinin değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra öğretmenler dönem başında öğrencilerin gelişim özelliklerini bilmek için ailelere bilgi formu doldurarak öğrencilerin gelişim durumlarını

öğrenmekte, aylık gelişim gözlem raporu düzenlemediklerini ifade etmektedirler. Aynı zamanda öğretmenlerin öğrenciyi tanımaya, ilgisini keşfetmeye yönelik bazı etkinlikler, oyun, drama, boyama vb. faaliyetler yaptığı görülmüştür.

Öğrencinin Hazırbulunuşluğu; Hazırbulunuşluk, öğrenmeyi gerektiren bir durumda bireyin sahip olduğu niteliklerin hepsini ihtiva eder. Öğrenecek bireyin yaşı, gelişimi, olgunluk seviyesi, tutumu, motivasyonu ve sağlığı yeni öğrenme ortamında önemli ve etkili olan hususlardır. Okul çağına gelmiş bir bireyin yaşı ve gelişimi kadar okula karşı tutum ve motivasyonu da onun okula hazırbulunuşluğunu belirlemektedir (Yeşilyaprak, 2019). Öğrencilerin hazırbulunuşluklarının yanı sıra kritik dönemlerin de öğretmenler tarafından bilinmesi önem ifade etmektedir. Kritik dönem, belli bir zaman diliminde belirli birtakım özelliklerin uyarılmasının önemli olduğu dönemdir (Yeşilyaprak, 2019).

Öğreticiler, öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarını net bir şekilde değerlendirebilecek durumda olmadıklarını ifade etmişlerdir.

4-6 yaş Kur'an kursları eğitimi hedefleri açısından değerlendirildiğinde bilişsel, fiziksel, sosyal, duygusal ve dini hazırbulunma yeterlikleri açısından 4-yaş öğrencileri yetersizken 5-6 yaş öğrencilerinin iyi durumda olduğu şeklinde değerlendirme yapan öğretmenler de bulunmaktadır.

Yaş Grubu Özelliği; Öğreticiler, 4-6 yaş arası öğrencilerin yaş grubu olarak oyun çağına olduklarını dolayısıyla oyun etkinlikleri, müzikli etkinlikler, drama, boyama ve kesme yapıştırma etkinlikleri, dış mekân etkinlikleri ile öğretilmek istenenlerin daha etkili öğrendiklerini ifade etmektedirler. Karasu (2019) öğretici görüşleri doğrultusunda 4-6 yaş Kur'an kurslarını değerlendirdiği çalışmasında, öğrencilerin en çok sevdiği etkinliğin oyun oynamak olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi dönem öğrencileri için eğitsel oyunların öğrenme açısından etkin ve önemli olduğu ifade edilebilir.

Öğrencilerin en çok sordukları sorular; "Allah nerede neden göremiyorum? Allah ve peygamber aynı kişi mi? Peygamber insan mı?" sorularıdır ve en çok zorlandıkları konular ise harf, cezim, şedde ve mahreçlerdir. Bu durumun çözümü ile ilgili öğretmenler, nasıl bir yol izlediklerini belirtmemişlerdir. Gün (2017) de çalışmasında öğrencilerin mahreçler ve ezber konularında zorlandıklarını ifade etmiştir.

Öğreticiler tarafından öğrencilerin kendilerini ifade etme, ailesinde ve çevresinde olup bitenleri anlatma imkânını bulması açısından yani sosyalleşmeleri açısından da okul ortamının önemi belirtilmiştir.

4.2.6. Veli

Velilerin öğretime destek olması için öğretmenler, veliler ile telefon, internet aracılığıyla veya yüz yüze iletişime geçtiklerini ifade etmektedirler. Ayrıca velilerin dini farkındalıklarına, hassasiyetine göre eğitim sürecine destek verme düzeyleri de değişmekte olup öğrencinin aldığı dini eğitim konusunda velilerin çocuklarına nasıl destek vereceklerinin bilincinde olmadıkları belirtilmiştir.

Burada öğretmenler veliler konusunda; velilerin genellikle eğitimin ciddiyetinin farkında olmadıkları ve bu eğitim sürecinde öğreticiyi tek başına bıraktıklarını, proje amacının veliler tarafından bilinmemesinden kaynaklı çocukların dersleri konusunda velilerin çoğunun yardımcı olmadıkları, Kur'an öğretiminde, dua ezberlemede ve tekraralarda yardımcı olunmadığı belirtilmiştir. Bunun yanında çocuğun okulda gördüğü eğitimle ailede gördüğü örnek modellerin çelişmemesi, çocuklara bu eğitim sürecinin sevdirmesi ve teşvik edilmesi, veli ve öğretici iş birliğinin devamlı olması, çocukların öğrendiklerini tekrar konusunda çocuklara eşlik ederek beraber çalışması önerilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin kullandıkları öğretim yöntemleri açısından yeterlik algılarının Çankırı örneğinde incelendiği çalışmada Doğan (2019) tarafından geliştirilen "4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Yeterlik Algıları" ölçeği esas alınarak veriler toplanmıştır. Verilerin toplanmasının ardından ilgili ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması gerçekleştirilmiş, ölçek yeniden alt boyutlarına ayrılmış ve ölçeğin Alpha güvenilirlik sayısı 0,964 olarak bulunmuştur.

Araştırmada karma araştırma yöntemi uygulanmış ve anket tekniğinin yanında katılımcılarla mülakat da yapılmıştır. Öğreticilerin yeterlik anketinden elde ettikleri genel puan beklenenin altında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğreticilerin öğretim yöntemleri, öğretimi planlama ve düzenleme, öğrencilerin gelişim özelliklerini bilme konularında yeterli olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Hizmet yılının artmasıyla öğretmenlerin, öğretim yöntem ve teknikleri kullanmaları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğretmenlerin formasyon bilgisini tecrübe ederek öğrendiklerinin ifadesidir. Aynı zamanda mülakatlarda katılımcılar kendilerinin formasyon konusunda önemli düzeyde desteğe ihtiyaçları olduklarını belirtmişlerdir.

178 • 4-6 YAŞ KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ AÇISINDAN YETERLİK ALGILARI (ÇANKIRI ÖRNEĞİ)

Mezuniyet durumları açısından ilahiyat fakültesi mezunu öğretmenlerin, öğrencilerin dini farkındalıklarını artırma konusunda diğer mezun türlerine göre daha etkili puanlar aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum alan bilgisinin öğretim süreçleri açısından önemli bir durum olduğunun ifadesi şeklinde değerlendirilebilir.

Kursların cami müstemilatında olması çocukların din algısının gelişmesi açısından olumlu katkı sağlarken ayrılan mekânların fiziksel birtakım eksiklikleri öğretim sürecini olumsuz etkileyebilmektedir.

Araştırmayla 4-6 yaş Kur'an kursu öğretmenlerinin öğretim yöntem ve teknikleri konusunda kendilerini yeterli hissetmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Projenin yeni olması eksiklikleri de beraberinde getirmektedir. Daha etkili bir süreç için programın girdi ve çıktıları ile değerlendirilmesi gerekmektedir. 4-6 yaş kuran kursu projesinin kalite kapsamında çalışılması ve öğretim sürecinin amaç ve hedefleri doğrultusunda öğretmenlerin farkındalıklarının artırılması tavsiye edilebilir. Bu konuda öğretmenleri hem görevlendirme yapmadan önce hem de görevlendirme sonrası hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin desteklenmesi büyük öneme sahiptir. Bunun yanı sıra hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından değerlendirildiğinde projenin amaçlarının öğrencilerin başarısında önemli desteği olacak olan velilerin bilgisine ve farkındalığına sunulması da önem ifade etmektedir.

Öğreticilerin özellikle öğretim yöntemleri konusunda hizmet içi eğitimlerle yetkinliklerine katkı sağlanması öğretim sürecinin daha etkili hale getirmesi açısından önemlidir.

Öğretim süreci konusunda 4-6 yaş aralığındaki öğrencilerin farklı gelişim özelliklerine sahip olmasından dolayı yaş gruplarının kendi aralarında sınıflandırılarak ve her yaş grubuna özgü materyallerin oluşturularak öğretimin verimliliğinin artması beklenir.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul izni, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin 21.04.2020 tarih, 181 numaralı kararı ile alınmıştır.

Kaynaklar/References

Aydın, Ayhan. *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2016.

Aytaç, Tufan. "Hizmet İçi Eğitim Kavramı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar". Erişim Tarihi: 16.03.2021. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/147/aytac.htm

- Creswell, W. John. *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage. 2003.
- DİB. *Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)* Ankara, 2018.
- DİB. *Diyanet İşleri Başkanlığı. "2014 Eğitim Faaliyetleri Raporu"*. Erişim Tarihi: 30.03.2021. <http://www2.diyaret.gov.tr/EgitimHizmetleriGenelMudurlugu/sayfalar/arama.aspx?k=faaliyet%20raporu>
- Doğan, Zülfü. *4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim Öğretim Yeterlik Algıları (Kayseri Örneği)*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- George, Darren- Mallery, Paul. *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10th edtn), Boston. 2010.
- Gün, Ayşegül. "Veli ve Öğretici Görüşleri Doğrultusunda 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Eğitimi: Samsun İli Örneği". *Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7, (2016). 33-66.
- Karasu, Teceli. "Kur'an Kursu Öğreticilerine Göre Okul Öncesi Dönemde Din Eğitimi", *İlahiyat Tetkikleri Dergisi* 51, (Haziran 2019). 479-500.
- Kaya, Zeki. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları, 2006.
- Korkmaz, Mehmet. *Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim Öğretim Yeterlikleri Açısından Kendileri Değerlendirmeleri*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2009.
- Öztürk, Naciye. "Okul Öncesi Dini Eğitim: "Kur'an Kursları Okul Öncesi Din Eğitimi Projesi" ve Öneriler. SETA. Erişim Tarihi: 08.05.2021. <https://setav.org/assets/uploads/2018/07/247-Okul-%C3%96ncesi-Dini-E%C4%9Fitim-%E2%80%9CKur%E2%80%99an-Kurslar%C4%B1-Okul-%C3%96ncesi-Din-E%C4%9Fitimi-Projesi%E2%80%9D-ve-%C3%96neriler.pdf>
- Senemoğlu, Nuray. *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitapevi, 2005.
- Tabachnick, Barbara G., - Fidell, Linda S. *Using Multivariate Statistics*. New York: Pearson Education, 2018.
- Tosun, Cemal -Çapcıoğlu, Fatma. "4-6 Yaş Kur'an Kursları Öğretim Programının Dini Gelişim Kuramları Çerçevesinde İncelenmesi". *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi* 5/5 (Aralık 2015), 705-720.
- Yağcı, Samet. *Öğreticilere Göre 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu (İzmir İli Örneği)*. İzmir: İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Yeşilyaprak, Binnur (ed.). *Eğitim Psikolojisi, Gelişim-Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 2019.
- Yorulmaz, Bilal. "Kur'an Kursu Öğreticileri ile Cami Görevlilerinin Okul Öncesi Ve İlköğretim 1. Kademe Öğrencilerine Ders Verme Durumlarına İlişkin Öz Algıları (İstanbul Örneği)". *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 10/39 (2013). 149-162.

